

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

11. De præceptis, ad bella suscipienda, & gerenda pertinentibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Non auferes pignoris loco vidue vestimentum. Et paulo superius: cum repetes à proximo tuo rem quam debet tibi, non ingredieris domum eius, vt pignus auferas: sed stabis foris, & ille tibi proferet quod habuerit: Sin autem pauper est, non pernoctabit apud te pignus, sed statim reddes ei ante solis occasum. His legibus cōceditur repetitio priorum bonorum: sed omnino interdicitur violentia, nam nisi repetitio priorum fieret, aleretur & foueretur otiosorum hominum nequitia, & exhaurirentur piorum & bonorum hominum facultates: quæ duo mala & incommoda ferre non debet magistratus.

Cap. IX.

P R A E C E P T A

De Locato, & Conducto.

Deuteronomij 24. & Leuitici 19. lex præcipit. Non negabis mercedem indigentis, vel pauperis tui, siue aduenæ qui tecum moratur in terra, & intra portas tuas est, sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum: quia pauper est, & ex eo sustentat animam suam, ne clanes contra te ad Dominum, & reputetur tibi in peccatum.

Cap. X.

P R A E C E P T A

De deposito.

Exodi 20. lex continetur de rebus depositis. Si quis, inquit, proximo suo animal, videlicet asinum, bouem, vel agnum, vel quodcumque aliud iumentum custodiendum commendauerit, & mortuum fuerit, nimirum casu, aut debilitatum, aut captum ab hostibus id nemine vidente, solum iurare cogetur is, cui est animal commendatum se nullam in eo culpam admisisse, & ei iuranti, dominus rei depositæ fidem habebit. Quod si furto fuerit iumentum ablatum, reddet estimationem illius depositarius; quoniam tunc probabiliter credi poterat eum in culpa fuisse, quippe qui rem alienam depositam non ea fide & diligentia custodierit, qua suam. hæc enim furto surrepta non est, sicut illa, suo vitio & negligentia. Idem iuris erat, de auro, argento, vase, vel alia qualibet re apud proximum deposita.

Sequitur ibidem alia lex: Si iumentum depositum captum à bestia fuerit, dilaniatum, denotatumque, id depositarius alicuius testimonio probabit, & estimationem iumentum non restituet.

Cap. XI.

De præceptis, ad bella suscipienda & gerenda pertinentibus.

Deuteronomij 20. leges feruntur modum & rationem continentes, quo bella suscipi à Iudeis, & geri debebant. Illud igitur primum eis erat obseruandum; vt quamuis hostium potentiorum & copiosiorum exercitum viderent, nihil formidarent, & spem suam & fiduciam in Dei ope & auxilio firmè collocarent. Deinde, vt imminente iam bello, sacerdos accederet & loqueretur ad populum, hortans eum,

vt ne animo esset remisso & deiecto, nil metueret neque trepidaret: haud dubiè Deum in medio sui populi ac gentis affuturum, qui cum & ab hostibus eriperet, & omni periculo & malo liberaret. Postea, vt bellij ipsius duces ac præfecti populum alloquerentur, eique palam & aperte denunciarent, vt qui domum nouam extruxerat, & non dedicauerat, hoc est, in ea nondum habitare cœperat, rediret ad domum suam: & qui vineam plantauerat, & nondum fecerat eam communem; hoc est, nondum vindemiauerat eam, nondum fructibus eius vesci, vt, & gaudere cœperat (siquidem ante quintum annum fas non erat vti fructu cuiusvis rei plantare, vt patet ex Leuitici capite 19. Vnde cū incipiebat frui ea re dominus, dicebatur res fieri communis) ad domum suam reuenteretur. Et qui sibi vxorem desponderat, & nondum acceperat eam, hoc est, nondum eam in domum suam deduxerat, rediret ad suos. nimirum hi omnes demittebantur vt ad bellum inepti, aut saltem vt minus idonei, quia earum rerum studio & amore tenebantur, ac proinde belli ac mortis pericula pertimescere solebant; armis depositis sese fuga proriebant, ne res, quarum amore capti erant, amitterent. Item, vt qui timido ac paulo animo erant, reuenterentur in patriam, veluti ad bellum inepti; hi enim belli pericula fugiunt, pugnam recusant, cæteros suo exemplo ad fugam inuitant, hostibus animos addunt, tandem illis iter ad victoriam sternunt.

His prædictis, lex præcipit, vt duces aciem instruant cum hoste pugnaturi; & cum accesserint ad ciuitatem oppugnandam, pacem primum offerant per legatos & nuncios, hoc est, eam ad deditionem inuitent: quam pacem si voluerit, omnis populus, qui in ea inuentus fuerit, seruetur, ita vt sit tributarius: at si noluerit, hoc est, deditionem recusauerit, oppugnetur, obsideatur, quatandem Dei auxilio capta, occidentur omnes masculi, quippe qui probabiliter creduntur arma cepisse & pugnasse contra populum Dei, præcatur tamen foeminae & pueri tamquam innocentibus, & iumentis in ea inuentis, vt potè quæ vobis vsui & commodo esse poterunt: & omnia spolia diuidantur in milites, tamquam bona communia ipsorum labore, industria, opera, & virtute parata. Hæc præcipiebat lex, vt fierent in ijs ciuitatibus; quæ plurimum distabant à Iudeis. At de ijs, inquit, ciuitatibus, quæ dabantur tibi, hoc est, quæ sunt eorum populorum, quos tibi Deus dedit in hereditatem, nullum sues vivere; nimirum ex Hethæis, Ammorhæis, Chananæis, Gergesæis, Heuæis, Pherezæis, Iebusæis, hos nimirum populos bello victos iubebat lex necari, quoniam & eorum delicta graua & atrocia sic Deus eos puniebat, tum quòd in medio Hebræorum habitantes, capitali Hebræorum odio nunquam erant carituri, sed tamquam sudes in eorum oculis futuri. Præcipit quoque lex, vt cum Iudei ciuitatem multo tempore obsederint, arbores pomiferas non succidant, quia seruiunt victui hominis: incidant arbores siluestres, ex quibus extrui possunt propugnacula, ac machinæ bellicæ.

Deuteronomij 24. præcipitur, vt qui duxerit nouam vxorem, non cogatur ad bellum procedere, nec vllum publicum negocium suscipere, sed domi suæ maneat anno integro immunis & liber à bello, & omni officio publico. Lex est æquitatis & vtilitatis publicæ ciuilibus, vt ita Respublica augeatur prole & familijs. quod non fieret, se statim maritus à nuptijs abstractus, bello & periculis objiceretur. nam multa coniugia intermitterentur. Annus ille erat lætitiæ, ad quod Christus alludens: *Quandiu, inquit, filij sponsa cum sponso sunt, iugere non possunt.*

Cap. XII.

P R A E C E P T A

De vxoribus ducendis, & nuptijs contrahendis.

Prohibuit lex Deuteronomij 7. ex Gentibus vxores ducere; ne scilicet earum studio, & opera à verò Dei cultu & religione seducti viri, vel vxores auerterentur; & seuerius coniugia cum finitimis gentibus, eo quod facilius poterant ab illis decipi, & perueriti. Permittebat tamen lex Deuteronomij 21. vt Hebræus Ethnicam foeminam in vxorem duceret, si abiecto idolorum cultu, & legem Iudæorum professa, sese illis adiungeret. Vnde (vt proxime nominato loco dicitur) foemina Gentilis bello capta, non aliter in vxorem duci permittebatur, nisi prius rafa caesarie, & præcisus vnguibus & veste in qua capta erat deposita, & postquam patrem & matrem per integrum mensem deplorasset. Fortassis vt his lustrationibus munda & sancta reddita, ad populum sanctum adiungeretur oblita generis & cognationis suæ: aut ne fortè Iudæus obtrinitum, vnguatum & vestium ornatum temere mulierem adamasset, & vt per horum spoliatio nem probaretur; an vanus amor esset, & qui ad perpetuum coniugij vinculum minus idoneus esset: aut fortassis vt ea puella lugubres sor des, & funebrem corporis habitum suscipiens, triginta diebus parentes desleret & amicos, quos in bello perdiderat, & postea veluti tristitia & luctu fatiata, ad epulas, gaudia, & nuptias conuerteretur.

Deuteronomij etiam 25. statuitur; vt si quis, nimirum primogenitus, moreretur vxore absque filijs relicta, eam vxorem frater duceret, vt fratris mortui semen suscitaret; ac proinde primogenitus ex ea filius susceperet, fratris sui mortui filius censeretur, & haberetur (& nominè, inquit, fratris mortui vocabitur) hoc est, succedet in nomen eius, ita vt illius filius habeatur, & ad eum ipsius hæreditas pertineat, quod si frater eam in matrimonium non duxisset, statutum lege erat, vt eam sibi vxorem adiungeret propinquus. Causa huius legis hæc erat præcipua; vt hæreditates in ipsijs familijs perpetuo manerent; ac proinde, si frater vel propinquus semen fratris mortui non suscitaret, eius hæreditas ad aliam familiam transfiret. Item, ne vidua relicta, omni solatio, & subsidio destituta

maneret; ac vt luctus eius & moeror aliqua ex parte leuaretur, & propinqui eius qui obierat, consolationem acciperent.

Præterea permittit lex Deuteronomij 24. vt marito fas esset vxorem dimittere, & diuortium facere; ita tamen, vt ei repudij libellum scripto traderet, quo fateretur se eam eiecere & repudiare, & dare liberam facultatem abeundi quo vellet. Graue & periculosum est apud te semper habere, quem odio prosequaris hinc enim multa mala oriuntur. Vnde voluit Deus potius diuortium & repudium permittere, quam mala quæ ex tali odio sequuntur, tolerare; ne viri temere suas vxores occiderent. Quo etiam iure foeminas in officio continuit; quæ molestiores viris suis parebant, ne repudiarentur. Repudiatam foeminam antequam alteri nubere, poterat vir sibi conciliare: postquam verò alteri nupsisset, non poterat eam vxorem ducere; etiam si à secundo marito repudiata fuisset, aut vidua relicta, quia cum secundo virorem habuerat, & polluta fuerat. Aequissima lex, quæ virum simul & vxorem multabat: Vxorem quidem in repudio, quod meruerat; virum verò, quia facile vxorem repudiarat, & ne mariti remere vxores abicerent. Pollutam foeminam hoc in loco Scriptura vocat eam, quam secundus maritus, cognouerat: *abominabilis facta est coram Domino.* Non significat, vt Caietanus annotauit, rem detestabilem fecisse foeminam, quæ repudiata alteri nupsisset: sed maritum rem execrabilem facere, qui primùm repudiatam à se vxorem duceret, postquam cum secundo marito rem habuerat: nam id Deus prohibebat, eo quod repudium simulatum & fictum videri posset; & quia facile mariti vxores repellerent, si fas esset, post secundas nuptias contractas ab vxore repudiata ad primas redire.

Item Numerorum 36. Lex ista continetur: *Omnes viri ducent vxores de tribu & cognatione sua, & cuncta feminae de eadem tribu maritos accipient.* Erat igitur lex, vt foemina non nubere, nisi viro eiusdem tribus, & familiæ, & vir non duceret vxorem, nisi ex eadem tribu & familia. Vbi annotandum, in Hebraica lectione dici: *Omnia feminae, quæ in hereditate paterna successerit, nubet viro ex eadem tribu & familia.* Vnde non erat legis generale præceptum, vt omnis foemina maritum acciperet ex eadem tribu, & cognatione, sed quæ esset hæres: foemina autem hæres non erat, quæ fratrem habebat: filius enim in hæreditate paterna succedebat exclusa foemina: filio vero deficiente, foemina succedebat. Item non solum lege præcipiebatur, vt omnis foemina, quæ hæres honorum esset, nubere viro suæ tribus, sed etiam suæ familiæ.

Obijcies, generatim dici in vulgata Latina editione: *Cuncta feminae, de eadem tribu maritos accipient.* Deinde, solum dicitur, de eadem tribu, non additur de eadem cognatione, & familia. Respondeo immeritò latinum vulgatum interpretem hoc in loco reprehendendam quibusdam, nam quamuis vniuersè dicatur, *cuncta feminae*, statim tamen subiungitur ratio, & causa legis; nempe, vt hæreditas permaneat in familijs, nec simul misceantur tribus, sed ita maneant, vt